

Становище

На проф. д-р на науките (изкуствознание) Вера Найденова Найденова (професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство), относно дисертационен труд за получаване на научната степен „доктор на науките”. Тема на труда: ПРАВОГОВОРЪТ В ОБУЧЕНИЕТО НА АКТЬОРА.

Автор на труда: доц. д-р ТОДОР ИВАНОВ ДИМИТРОВ-МЕЧКАРСКИ

Ще започна с нещо не особено съществено. В увода на разглеждания труд се среща названието „хабилитационен”. Това е проява на известна небрежност, тъй като навсякъде другаде той правомерно е определен като дисертация за придобиване на научната степен ДОКТОР НА НАУКИТЕ.

Мина доста време, откакто у нас защитата на такава дисертация не е условие за придвижване в академичната кариера. Затова днес се осъществява по-рядко и, може да се каже, като „свободен научен жест”. Но традиционните изисквания се запазват. На първо място това - дисертационният труд да задълбочава и обновява познанието за избрания от

автора обект, тоест, да решава теоретико-методологически проблем чрез актуален научен подход.

Според мен трудът „Правоговорът в обучението на актьора” на Тодор Иванов Димитров-МЕЧКАРСКИ отговаря на този критерий. В описанието на целите на научното изследване - стр. 29 – 30, под т. 7 е формулирана такава цел: „да изведе холистична, единна общовалидна теоретико-практическа методологична основа за овладяване на правилния изговор”. Приемам като адекватно в случая понятието „холистична методология”(от „холистичен” – цялостен), тъй като авторът със респектираща широта и компетентност е проучил и критично анализирал – в диахронен и синхронен план - оптимална част от съществуващите елементи в науката за правоговора. И, обединявайки ги в органична цялост, очертава чрез тях нова структура на категорията и, респективно - нова релевантна система от научни постановки за преподаването ѝ на студентите по актьорство.

1. В дисертацията откриваме един от основните за холистичния подход принципи – интегрирането на науките от раздел „естествени” и раздел „хуманитарни”. Известно е, че до неотдавна те биваха разделяни и дори дихотомично противопоставяни („или това - или другото”); именно

сторонниците на холистичния подход ги обединяват в „нова връзка” (виж книгата на нобелиста физикохимик Иля Пригожин и И. Стенгерс - „Новата връзка”, С., „НИ”, 1989). Ръководейки се от този принцип авторът на дисертацията излага в две последователни глави познанията от множество науки: анатомията, физиологията, невропсихологията, невролингвистиката, фонологията, логопедията, фонопедията, ортодонтията, фонетиката, морфологията и синтаксиса, както и връзките и влиянията на тези науки с правоговора.

Върху тази интегрална основа е изведена „Методология на обучението по правоговор” (стр 252 - 386). Но проектирана върху „голямата картина” на явлението, превърнато в научен предмет (правоговорът), тази методология вече не е прагматичен пропедевтически курс, а богат масив от принципи, идеи и постулати, в който преподавателите могат да огледат избраната от тях методика, а при желание и необходимост, да я коригират или обогатят.

Като човек преминал през филологическата школа на СУ, ми беше приятно да открива споменати имената и трудовете на моите преподаватели, най-често това на проф. Любомир Андрейчин. Но тъй като в разглеждания труд проблемите на правоговора са специфицирани за изучаването му от студентите

по актьорство, особена доминанта в „обединеното знание” са научната дейност и практическият опит на преподавателите от катедра „Сценична реч” (цитираната многократно Мара Георгиева е била мой преподавател от следването ми в специалността театрознание). Искрено казано, прииска ми се да се намерят млади изследователи, които така предано и коректно да документират дейността и на останалите катедри в нашата академия. Но ще подчертая, че трудът на доцент Иванов-Мечкарски ще е полезен навсякъде, където се изучава правоговор (сценична реч, публична реч” и пр.).

Една от особеностите на системите, изградени с принципа на холизма е, че те са „отворени”, тоест, подлежат на допълване и обогатяване. Затова се изкушавам да препоръчам на автора в перспектива да открие по-определено изкуствоведския аспект. И сега на немалко места се подсказва това, че става дума за правоговор, включен в изграждането на персонаж (по-общо казано – на художествен образ). Но ще е добре още по-определено да се експонира тази страна от проблематиката: че правоговорът в случая се включва в различни театрални стилове. Накратко казано - придържайки се към едни и същи правоговорни норми, по един начин говорят актьорите в реалистичния театър от модела Чехов/Станиславски (където

животът се отразява „във формите на самия живот”), по друг начин в Брехтовия „театър на отстранението” и т.н. Зная, че такава задача не е от лесните, но пък съм сигурна, че тя е по силите на един толкова целенасочен и енергичен изследовател като Тодор Димитров-Мечкарски.

Ще повторя – това като пожелание към бъдещата му научна дейност. А сега, ще обобщя, че дисертационният труд съдържа теоретико-метедологически и практико-приложен мащаб, който надхвърля размера и значението на дисертация за получаване на „образователната и научна степен доктор”. Като прибавям към това и осъществените от автора публикации, както и множеството преподавателски курсове, в които знанията от дисертационния труд са приложени в практиката, намирам достатъчно основание да заявя, **ЧЕ ЩЕ ГЛАСУВАМ „ЗА” ТОВА НА ТОДОР ДИМИТРОВ ИВАНОВ-МЕЧКАРСКИ ДА БЪДЕ ПРИСЪДЕНА НАУЧНАТА СТЕПЕН „ДОКТОР НА НАУКИТЕ”.**

Подпис: проф. д.н. Вера Найденова